

MỘT SỐ BIỆN PHÁP GIÁO DỤC Ý THỨC BẢO VỆ CHỦ QUYỀN BIỂN ĐẢO CHO HỌC SINH, SINH VIÊN TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

ThS. NGUYỄN VĂN TOÀN* - ThS. PHẠM VĂN MAO**

Abstract: Sovereignty and territorial integrity is sacred to issue each nation. The location and characteristics of a coastal state, has a coastline stretching from north to south, extensive coastline with thousands of islets, especially two Parcels and Spratlys is sentenced language China Sea and lies in the strategic region of the world, from thousands of years, islands have especially important role in the cause of building and defending the Fatherland of Vietnam. This article mentions the education of consciousness protect maritime sovereignty for students, thereby contributing to the education of patriotism, national pride, as well as the awareness of protecting the independence and sovereignty for the younger generation in the current period.

Keywords: Measures, educational sense, sovereignty, maritime, students.

Việt Nam là quốc gia ven biển, nằm ở phía đông bán đảo Đông Dương, với đường bờ biển kéo dài, vùng biển rộng trên 1 triệu km² (gần gấp 3 lần diện tích đất liền) và trên 3000 hòn đảo lớn, nhỏ gần và xa bờ, biển, đảo có vai trò quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Nguồn tài nguyên biển đa dạng, phong phú cho phép phát triển nhiều lĩnh vực, trong những năm qua, các nguồn lợi từ biển, đảo mang lại đã đóng góp to lớn vào sự phát triển kinh tế đất nước. Biển, đảo còn là nơi lưu giữ các bí mật của quá khứ, ghi nhận những trang sử hào hùng trong đấu tranh dựng nước và giữ nước, là lãnh thổ thiêng liêng, di sản thiên nhiên của dân tộc. Do đó, việc bảo vệ toàn vẹn lãnh thổ Tổ quốc nói chung, chủ quyền biển đảo nói riêng là trách nhiệm của tất cả mọi công dân Việt Nam.

Bài viết này đề cập việc giáo dục ý thức bảo vệ chủ quyền biển đảo cho học sinh (HS), sinh viên (SV), qua đó khơi dậy lòng yêu nước, niềm tự hào dân tộc, trách nhiệm của thế hệ trẻ nói chung, HS, SV nói riêng trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn hiện nay.

1. Ý nghĩa việc giáo dục ý thức bảo vệ chủ quyền biển đảo cho HS, SV trong giai đoạn hiện nay

Nước ta đang bước vào thời kỳ quốc tế hóa, toàn cầu hóa và hội nhập ngày càng sâu rộng trong nền kinh tế quốc tế. Quá trình này tạo ra những cơ hội thuận lợi để tiếp thu thành tựu khoa học công nghệ, học tập kinh nghiệm quản lý tiên tiến, từng bước phát triển, đưa đất nước vươn lên ngang tầm khu vực và

quốc tế. Tuy nhiên, quá trình hội nhập cũng đặt ra những thách thức không nhỏ, đó là: sự cạnh tranh khốc liệt của nền kinh tế thị trường; vấn đề giữ gìn và bảo tồn bản sắc văn hóa dân tộc; bảo vệ vững chắc độc lập chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ quốc gia. Trong những năm qua, tình hình khu vực và thế giới có những diễn biến hết sức phức tạp như: vấn đề nội chiến, xung đột sắc tộc; tranh chấp chủ quyền lãnh thổ giữa các quốc gia; sự gia tăng ảnh hưởng của các nước lớn với các nước nhỏ,... Đặc biệt, việc tranh chấp chủ quyền lãnh thổ trên biển Đông là những thách thức to lớn đặt ra với tất cả các nước trong khu vực nói chung và nước ta nói riêng. Vì vậy, bên cạnh những cố gắng nỗ lực của Đảng, Chính phủ trong việc “hiện đại hóa” tiềm lực quốc phòng, chủ động, linh hoạt trong chính sách ngoại giao để giữ vững độc lập chủ quyền, đưa nước ta ngày càng hội nhập sâu rộng trong sự phát triển của quốc tế, mỗi người dân phải tự ý thức được vai trò và trách nhiệm của mình trong việc bảo vệ chủ quyền lãnh thổ quốc gia. Do đó, việc giáo dục ý thức trách nhiệm cho thế hệ trẻ nói chung, cho HS, SV nói riêng là vấn đề hết sức cần thiết.

2. Một số biện pháp giáo dục ý thức bảo vệ chủ quyền biển đảo cho HS, SV

2.1. Giáo dục truyền thống yêu nước, niềm tự hào dân tộc: Truyền thống yêu nước của dân tộc Việt Nam là nét nổi bật trong đời sống văn hoá tinh

* Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

** Tạp chí Giáo dục

thần của người Việt, là di sản quý báu của dân tộc được hình thành rất sớm, được củng cố và phát huy qua hàng ngàn năm, là sự nối tiếp các cuộc đấu tranh để giành và bảo vệ nền độc lập dân tộc. Vì vậy, tinh thần yêu nước đã thấm sâu vào tình cảm, tư tưởng của mỗi người dân Việt Nam qua các thời đại, làm nên sức mạnh kì diệu, giúp cho dân tộc ta có thể đánh thắng mọi kẻ thù. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhận định: “Dân ta có một lòng nồng nàn yêu nước, đó là truyền thống quý báu của ta từ xưa đến nay, mỗi khi Tổ quốc bị xâm lăng thì tinh thần ấy lại sôi nổi, nó kết thành một làn sóng vô cùng mạnh mẽ, to lớn, nó lướt qua mọi sự nguy hiểm, khó khăn, nó nhấn chìm tất cả lũ bán nước và lũ cướp nước”(1; tr 171).

Trong suốt chiều dài của lịch sử, lòng yêu nước ở mỗi người dân Việt Nam được thể hiện ở tinh thần dám xả thân vì nước, sẵn sàng đặt lợi ích của quốc gia, dân tộc lên trên lợi ích của bản thân, đấu tranh không mệt mỏi cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, giành lại độc lập tự do cho Tổ quốc. Biết bao người con ưu tú đã tự nguyện hiến dâng tuổi thanh xuân cho đất nước và đã anh dũng hi sinh nơi chiến trường như: Trưng Trắc, Trưng Nhị, Triệu Thị Trinh, Trần Bình Trọng, Trần Quốc Toản, Trương Công Định, Nguyễn Trung Trực, Bế Văn Đàn, Phan Đình Giót, Tô Vĩnh Diện, Nguyễn Viết Xuân... Sự hi sinh to lớn đó đã làm nên truyền thống tốt đẹp, tạo nên sức mạnh của dân tộc Việt Nam.

Hiện nay, trước tình hình an ninh biển, đảo đang diễn ra vô cùng phức tạp, mỗi công dân Việt Nam bằng nhiều hình thức khác nhau, kế thừa và phát huy truyền thống tốt đẹp mà ông cha ta để lại, quyết tâm đoàn kết để xây dựng và bảo vệ vững chắc chủ quyền biển, đảo Tổ quốc. Những bài học lịch sử của ông cha mà chúng ta cần tăng cường phát huy là: bài học về lòng yêu nước, tinh thần độc lập tự chủ, ý chí quyết tâm giữ gìn độc lập, chủ quyền Tổ quốc; sự cần thiết giáo dục mọi người dân, đặc biệt cho thế hệ trẻ, cho HS, SV - những chủ nhân tương lai của đất nước lòng tự hào về truyền thống đấu tranh anh dũng của dân tộc, làm cho mỗi con người Việt Nam luôn tự hào, yêu quê hương, đất nước và sẵn sàng hi sinh để bảo vệ độc lập, chủ quyền Tổ quốc. Để làm tốt yêu cầu này, cần: - Tổ chức thường xuyên các buổi nói chuyện, tọa đàm với nội dung về những truyền thống tốt đẹp của dân tộc, về lịch sử đấu tranh dựng nước và giữ nước qua các thời kì, những bài học về cuộc chiến tranh nhân dân, nghệ thuật quân sự của dân tộc như: “Lấy yếu thắng mạnh, lấy ít thắng nhiều”; “Lấy đại nghĩa để thắng hung tàn, lấy chí nhân để thay cường bạo”

“Lấy dân làm kế sâu rễ bền gốc”...; - Tổ chức các cuộc thi tìm hiểu về đất nước và con người Việt Nam, những cuộc thi viết về biển, đảo quê hương, về những tấm gương anh hùng của dân tộc đã hi sinh xương máu để bảo vệ Tổ quốc; - Đẩy mạnh phong trào “Đền ơn đáp nghĩa”, “Uống nước nhớ nguồn” biết ơn những người có công với Tổ quốc...

2.2. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền vai trò, tầm quan trọng của biển, đảo trong công cuộc xây dựng, bảo vệ Tổ quốc

Biển Đông là nơi có vị trí chiến lược quan trọng về kinh tế, quốc phòng với nước ta và nhiều nước trong khu vực Đông Nam Á, châu Á - Thái Bình Dương. Biển Đông không những giàu tài nguyên khoáng sản mà còn có vị trí chiến lược hết sức quan trọng, là con đường thông thương của tàu bè quốc tế với châu Á và nhiều châu lục của thế giới. Do đó, hiện nay trên biển Đông đang diễn ra tranh chấp hết sức phức tạp về chủ quyền giữa các quốc gia, nơi tiềm ẩn những bất trắc khó lường, là thách thức đe dọa đến chủ quyền lãnh thổ, an ninh của nước ta cũng như một số nước trong khu vực từ biển và từ hướng biển. Vì vậy, nhiệm vụ nâng cao nhận thức của cộng đồng nói chung, của HS, SV nói riêng về vị trí, vai trò của biển, đảo là vấn đề có ý nghĩa hết sức to lớn. Để làm tốt công tác này cần:

2.2.1. **Đẩy mạnh công tác tuyên truyền về tầm quan trọng của biển, đảo đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.** Thời gian qua, hoạt động tuyên truyền biển, đảo đã diễn ra sôi nổi, mạnh mẽ, lôi cuốn đông đảo mọi tầng lớp nhân dân và tạo ra những chuyển biến quan trọng trong nhận thức và hành động của cộng đồng về biển, đảo Tổ quốc, các hoạt động như: Chương trình biểu diễn nghệ thuật, chiếu phim, triển lãm sách, ảnh về biển, đảo nhân các ngày lễ lớn của dân tộc, một số chủ đề tuyên truyền nổi bật như: “Biển đảo Việt Nam và người chiến sĩ Hải quân nhân dân Việt Nam”, “Biển đảo Việt Nam năm 2011”; phim kí sự “Về với Trường Sa” gồm 9 tập và nhiều phóng sự về “Nha Trang biển hẹ”, “Cá Rúng ở biển Bạc Liêu”, “Ai về Đất Mũi Cà Mau”; nhiều chương trình ca nhạc về biển, đảo có sự lồng ghép nội dung tuyên truyền vào các chương trình “Những nẻo đường đất Việt”, “Những dòng sông hò hẹ”, “Giao lưu nghệ sĩ”; xuất bản một số sách, tạp chí, ảnh như: “Đồng Tháp hướng về biển đảo của Tổ quốc” giới thiệu nhiều hình ảnh do các nghệ sĩ nhiếp ảnh của ghi nhận được qua các chuyến thăm Trường Sa, các vùng biển, đảo của đất nước để tuyên truyền về vị trí, vai trò, tiềm năng và lợi thế của biển, đảo...

2.2.2. *Tích cực, chủ động đưa ra các nội dung, bằng chứng lịch sử khẳng định chủ quyền của đất nước, cũng như cơ sở mang tính pháp lí theo luật pháp quốc tế (bản đồ lịch sử, hiện vật, Công ước quốc tế về luật biển...)* qua các hoạt động: - Tăng cường tổ chức các buổi giao lưu, trò chuyện, các cuộc hội thảo, nói chuyện chuyên đề với các chuyên gia, những nhà nghiên cứu, những chiến sĩ đã và đang làm nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền biên giới, hải đảo để cung cấp cho HS, SV những thông tin cần thiết về lịch sử đấu tranh anh dũng bảo vệ toàn vẹn lãnh thổ của dân tộc, về sự hi sinh, mất mát của các thế hệ cha anh đi trước để bảo vệ chủ quyền Tổ quốc; - Cung cấp những cơ sở pháp lí, những bằng chứng lịch sử khẳng định chủ quyền của Việt Nam đối với các quần đảo trên biển Đông, giới thiệu những văn bản pháp lí mà nước ta đã kí với các nước liên quan về biển, đảo; - Giáo dục tinh thần yêu nước, lòng tự hào dân tộc, nâng cao ý thức đấu tranh, bảo vệ, giữ gìn chủ quyền biển, đảo thiêng liêng của Tổ quốc trong thế hệ trẻ, tuyên truyền giải thích rõ các quan điểm, chủ trương của Đảng và Nhà nước trong xử lí các tranh chấp trên biển, nhằm tạo sự đồng thuận xã hội, góp phần gìn giữ môi trường hoà bình, ổn định, hợp tác và phát triển giữa các quốc gia có biển. Để thực hiện tốt mục tiêu này cần: - Thường xuyên phát động những phong trào thi đua, những cuộc thi, cuộc vận động, chương trình giao lưu, trò chuyện với chủ đề hướng về biển, đảo, về những chiến sĩ nơi hải đảo... Từ đó, giúp HS, SV có sự hiểu biết về vai trò và tầm quan trọng của biển, đảo, về đường lối chủ trương của Đảng, Nhà nước trong việc bảo vệ chủ quyền biển đảo; - Tổ chức các cuộc thi tìm hiểu về biển, đảo với các đề tài như: “Đường Hồ Chí Minh trên biển”, “Những con tàu không số”, “Đến với Trường Sa thân yêu; - Xây dựng, những bảo tàng về biển, đảo quê hương, tăng cường trưng bày, giới thiệu những tư liệu lịch sử, văn hóa, đời sống của cư dân Việt gắn với biển, đảo. Phát huy vai trò của những tổ chức xã hội, đoàn thể là đội hình xung phong đi đầu trong việc tuyên truyền, phổ biến cũng như nâng cao nhận thức cho HS, SV về biển, đảo; - Tích cực tổ chức các chuyến tham quan, du lịch, hành trình thực tế về vùng biển, đảo cho các nhân tố điển hình trong HS, SV, giúp các em thấy được những vẻ đẹp và giá trị của biển, đảo, từ đó bồi đắp lòng yêu nước, yêu biển, đảo Tổ quốc.

2.2.3. *Đẩy mạnh việc biên soạn tài liệu giới thiệu nội dung về biển, đảo thành một môn học bắt buộc trong các nhà trường, xây dựng, đào tạo đội ngũ giảng*

viên, giáo viên có trình độ, có hiểu biết đầy đủ về biển, đảo Tổ quốc, qua đó định hướng HS, SV trong quá trình học tập, tìm hiểu về biển, đảo; nên đưa nội dung về biển, đảo thành một nội dung bắt buộc trong các kì thi tốt nghiệp, thi đại học để nâng cao ý thức học tập cho các em.

2.3. *Giáo dục ý thức, trách nhiệm cho công dân Việt Nam nói chung, cho HS, SV nói riêng trong việc xây dựng và bảo vệ chủ quyền biển, đảo.* Xây dựng thành công CNXH và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam XHCN là nhiệm vụ chiến lược của cách mạng Việt Nam; bảo vệ vững chắc chủ quyền biển, đảo Việt Nam là nhân tố quan trọng đảm bảo cho dân tộc và đất nước ta phát triển bền vững, đó là trách nhiệm thiêng liêng của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta. Muốn vậy, mỗi công dân Việt Nam nói chung, mỗi HS, SV nói riêng cần xác định được trách nhiệm của bản thân. Cần tích cực tham gia các hoạt động, phong trào để khơi dậy ý thức dân tộc, ý thức bảo vệ biển, đảo của Tổ quốc như: “Tuần lễ biển và hải đảo”, hành trình “SV ra biển, doanh nhân ra đảo”, “Góp đá xây Trường Sa”... Các hoạt động này sẽ truyền cảm hứng tới mọi người để phát huy tinh thần sáng tạo, chung tay giữ gìn, bảo vệ tài nguyên biển, đảo, góp phần nâng cao ý thức cho toàn xã hội, nhắc nhở chúng ta tiếp nối tư duy “hướng biển” của tổ tiên, giúp mỗi người dân thêm yêu biển, đảo, từ đó thể hiện những tình cảm của mình bằng những việc làm thiết thực; - Các cơ sở giáo dục cần tổ chức các lớp bồi dưỡng kiến thức về biển, đảo, về quốc phòng - an ninh cho HS, SV, giúp các em luôn cập nhật tình hình biển, đảo cũng như chính sách pháp luật của Nhà nước về biển, đảo. Những lớp bồi dưỡng này sẽ giúp mỗi người dân nói chung, HS, SV nói riêng có những kiến thức về chủ quyền biển, đảo; từ đó, trong mỗi hành động, việc làm sẽ gắn được trách nhiệm của bản thân với biển, đảo Tổ quốc trong tình hình mới; - Tổ chức các cuộc thi ý tưởng, sáng kiến về xây dựng, khai thác, bảo vệ phát triển biển, đảo trong tương lai; có kế hoạch quản lí biển, đảo, chiến lược xây dựng thế trận quốc phòng - an ninh biển, đảo..., qua đó vừa tìm được những ý tưởng sáng tạo, phù hợp để vận dụng và thực tế, vừa xây dựng được ý thức trách nhiệm của mỗi người.

Trong bối cảnh phức tạp của tình hình biển Đông hiện nay, việc tuyên truyền, giáo dục ý thức bảo vệ chủ quyền biển, đảo cho mọi công dân nói

(Xem tiếp trang 17)

* * *

Những biện pháp đề xuất trên đây nhằm thực hiện hoạt động TVHN cho HS phổ thông để giúp cho các em có sự định hướng tương lai phù hợp hơn. Đồng thời, thực hiện tốt công tác TVHN còn giúp cho việc phân luồng HS sau THCS và THPT của ngành giáo dục, đáp ứng nhu cầu phát triển nguồn nhân lực của xã hội. Các biện pháp đề xuất cần được thực hiện linh hoạt, phù hợp với điều kiện của từng trường, từng địa phương để đảm bảo công tác TVHN đạt hiệu quả cao. □

Tài liệu tham khảo

1. Phạm Mạnh Hà. “Đặc điểm tâm lý trong hoạt động chọn nghề của học sinh lớp 12 hiện nay”. Luận án tiến sĩ Tâm lý học, Đại học Quốc gia Hà Nội, 2011.
2. Nguyễn Thị Hoa. “Một số đặc điểm chuyên môn của giáo viên dạy giáo dục nghề ở các trường phổ thông nông thôn Việt Nam hiện nay”. Kỷ yếu hội thảo quốc tế “Nhu cầu, định hướng và đào tạo tâm lý học đường tại Việt Nam”. Hà Nội, 2009.

3. Lê Thị Thanh Hương. **Tư vấn hướng nghiệp cho học sinh trung học phổ thông - Thực trạng ở Việt Nam và kinh nghiệm quốc tế**. NXB Khoa học Xã hội, H. 2010.

4. Phan Văn Nhân. “Khảo sát, đánh giá thực trạng giáo dục hướng nghiệp cho học sinh trung học phổ thông”. Báo cáo tổng kết đề tài cấp Bộ. Hà Nội, 2012.

5. Bùi Đức Thiệp. “Điều tra xu hướng nghề nghiệp của học sinh trung học phổ thông”. Báo cáo tổng kết nhiệm vụ nghiên cứu Khoa học công nghệ cấp Viện. Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam. Hà Nội, 2009.

6. Hoàng Gia Trang. “Một số suy nghĩ về công tác tư vấn học đường trong trường trung học cơ sở hiện nay”. Tài liệu hội thảo khoa học “Xây dựng mô hình tư vấn học đường trong nhà trường trung học cơ sở”. Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam. Hà Nội, 2014.

7. Hoàng Gia Trang. “Nghiên cứu nhu cầu tư vấn hướng nghiệp của học sinh trung học cơ sở”. Đề tài cấp Viện: V2013-15, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam. Hà Nội, 2014.

Một số biện pháp giáo dục ý thức...

(Tiếp theo trang 20)

chung, cho HS, SV nói riêng có ý nghĩa hết sức quan trọng. Để làm tốt công tác này, các cấp, ngành, tổ chức đoàn thể xã hội, cơ sở GD-ĐT cần có các giải pháp phù hợp, thiết thực để giáo dục, giúp mọi công dân, HS, SV thấy rõ được trách nhiệm của bản thân, sẵn sàng tham gia mọi hoạt động để góp phần bảo vệ vững chắc chủ quyền biển, đảo thiêng liêng của Tổ quốc. □

(1) **Hồ Chí Minh Toàn tập** (tập 6). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, H. 2002.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Tuyên giáo Trung ương. **100 câu hỏi đáp về biển, đảo**. NXB Thông tin và Truyền thông, H. 2013.
2. Tạp chí Tri thức và Phát triển. **Huyền thoại đường Hồ Chí Minh trên biển**. NXB Thông tấn xã Việt Nam, H.2013.
3. Nguyễn Việt Long. **Lẽ phải - Luật quốc tế và chủ quyền trên 2 quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa**. NXB Trẻ - TP. Hồ Chí Minh, 2012.
4. Đậu Xuân Luận - Đặng Việt Thủy. **Tìm hiểu về biển, đảo Việt Nam**. NXB Quân đội nhân dân, H. 2014.

Đạo đức cách mạng Hồ Chí Minh...

(Tiếp theo trang 23)

động “*Học tập theo tấm gương ĐĐ Hồ Chí Minh*”; làm tốt cuộc đấu tranh tư tưởng trong đội ngũ cán bộ TT ở các cấp, các ngành; hoàn thiện cơ chế quản lý, đánh giá, kỷ luật cán bộ, viên chức trong hệ thống chính trị. □

(1) Hoàng Phê (chủ biên). **Từ điển Tiếng Việt**. NXB Khoa học Xã hội, H. 1988.

(2) **Hồ Chí Minh Toàn tập** (tập 5). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, H. 2011.

Tài liệu tham khảo

1. **Hồ Chí Minh Toàn tập** (tập 7, 9). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, H. 2011.
2. Ban Tuyên giáo Trung ương. **Tài liệu học tập lý luận chính trị** (Dành cho học viên lớp đối tượng kết nạp Đảng). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, H. 2013.
3. Trần Đăng Sinh - Nguyễn Thị Thọ (đồng chủ biên). **Giáo trình Đạo đức học**. NXB Đại học Sư phạm, H. 2008.
4. Đỗ Tuyết Bảo. **Giáo dục đạo đức cho học sinh trường trung học cơ sở tại TP. Hồ Chí Minh trong điều kiện đổi mới hiện nay**. Luận án tiến sĩ Triết học, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, 2001.